

Χαιρετισμός του Υπουργού Βιομηχανίας, Ενέργειας Τεχνολογίας και Εμπορίου,
κ. Κώστα Σημίτη,

στο Διεθνές Συνέδριο "Ερευνας και Αστικού Περιβάλλοντος στις Μεσογειακές Χώρες".

Κύριε Επιτροπε,

κύριοι Υπουργοί,

κύριοι Δήμαρχοι,

Κυρίες και κύριοι,

Εκ μέρους της Ελληνικής Κυβέρνησης, θα ήθελα να σας καλωσορίσω και να σας ευχηθώ μία ευχάριστη και αποδοτική παραμονή στην Ελλάδα.

Η Ελλάδα αν και μέλος της Ευρωπαϊκής κοινότητας δεν έπαψε ποτέ να αισθάνεται και να είναι αναπόσπαστο τμήμα της "Μεσογειακής κοινότητας" στο σύνολό της, γι' αυτό και χαίρομαι ιδιαίτερα που το παρόν Συνέδριο μου δίνει την ευκαιρία να συνεργαστώ με συναδέλφους μου και άλλους εκπροσώπους και από τις μεσογειακές χώρες της ΕΟΚ αλλά και εκείνες που γειτονεύουν με την Κοινότητα.

Το θέμα του Συνεδρίου "Η ενέργεια και το αστικό περιβάλλον στις χώρες της Μεσογείου" είναι ιδιαίτερα σημαντικό και ελπίζω ότι κατά την διάρκεια της σημερινής και των δύο επομένων ημερών θα ανταλλάξουμε χρήσιμες απόψεις, θα θέσουμε τις βάσεις για νέες διμερείς και ευρύτερες συνεργασίες μεταξύ των πόλεων μας και θα αποφασίσουμε για ένα Σχέδιο Δράσης υπέρ των πόλεων της Μεσογείου.

Στην ιστορία των πολιτισμών και των κοινωνιών η πόλη είχε πάντα ένα σημαντικό ρόλο.

Ειδικότερα στην εποχή μας, η αστικοποίηση αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο. Η ευρεία χρήση των κινητήρων και της ενέργειας στις αστικές και υπεραστικές μεταφορές υπήρξε ο καθοριστικός παράγων για τον σχηματισμό των σύγχρονων μεγάλων πόλεων.

Είναι χαρακτηριστικό, ότι στις πόλεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας καταναλώνεται το 80% του συνόλου των ενεργειακών της αναγκών.

Όμως οι πόλεις μας και ιδιαίτερα οι πολύ μεγάλες νοσούν και εμφανίζουν σε οξυμένη μορφή όλα σχεδόν τα μεγάλα προβλήματα των κοινωνιών μας στο τέλος της χιλιετίας.

Το κυκλοφοριακό και η ατμοσφαιρική ρύπανση από τα αυτοκίνητα, η ελλιπής διαχείριση και αξιοποίηση υγρών και στερεών αποβλήτων, η τροφοδοσία μέσω δικτύων, η ποιότητα της κατοικίας, η ανεργία και η εμφάνιση της "νέας φτώχειας" είναι προβλήματα κατεξοχήν των πόλεων, τα οποία ταυτόχρονα συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την ενέργεια.

Τα προβλήματα αυτά είναι οξύτερα στον Κοινοτικό "Νότο" διότι η αστυφιλία εκεί είναι μεγαλύτερη και οι δυνατότητες αντιμετώπισής τους περιορισμένες.

Τα ενεργειακά προβλήματα των πόλεων της Νοτίου και Ανατολικής Μεσογείου εμφανίζονται κάπως διαφοροποιημένα έναντι των αντίστοιχων του Κοινοτικού Νότου, όμως όχι λιγότερο σημαντικά.

Ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού των πόλεων στις περιοχές αυτές της Μεσογείου είναι πολύ υψηλός, διότι εκεί η αστυκρία συνεργεί με τα πολύ υψηλά ποσοστά δημογραφικής αύξησης.

Η κατά κεφαλήν κατανάλωση ενέργειας στο βόρειο τμήμα της Μεσογείου είναι πέντε (5) φορές μεγαλύτερη από την αντίστοιχη στις Νότιες και Ανατολικές χώρες, όμως οι ρυθμοί αύξησης της κατανάλωσης στις τελευταίες είναι ιδιαίτερα υψηλοί.

Ορισμένες εξάλλου χώρες της Νότιας και Ανατολικής Μεσογείου είναι σημαντικοί παραγωγοί ενέργειας ενώ άλλες εξαρτώνται σχεδόν αποκλειστικά από τις εισαγωγές ενεργειακών προϊόντων για την κοινωνικο-οικονομική τους ανάπτυξη.

Από όλα αυτά προκύπτει ότι τα ενεργειακά θέματα των Μεσογειακών πόλεων είναι στενά συνδεδεμένα με την οικονομία, το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής σε αυτές.

Ως προς το θέμα του περιβάλλοντος θα πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη μας, ότι εκτός από το τοπικό επίπεδο που από μόνο του είναι πολύ σημαντικό, η παραγωγή και κυρίως η κατανάλωση ενέργειας συμβάλλει επίσης στην όξυνση των παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων, όπως το "φαινόμενο του θερμοκηπίου" ή την επικίνδυνη αραίωση του στρώματος του όζοντος.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα αναγνωρίζοντας την σημασία των ενεργειακών θεμάτων, καταβάλλει ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '80 προσπάθειες για συντονισμό των ενεργειακών πολιτικών :

- i. μέσω της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, σε μεγάλο βαθμό με την ανάπτυξη των διακρατικών ενεργειακών δικτύων.
- ii. μέσω χρηματοδοτικών παρεμβάσεων είτε από τα Διαρθρωτικά Ταμεία είτε από ειδικά ενεργειακά προγράμματα.

Προγράμματα όπως το REGEN, το Energy Planning Action, το THERMIE, το SAVE, το ALTENER και άλλα συνέβαλαν και συμβάλλουν στην αντιμετώπιση ενεργειακών προβλημάτων των ευρωπαϊκών πόλεων.

Η Ελλάδα και ειδικότερα οι ελληνικές πόλεις συμμετέχουν ικανοποιητικά στα προγράμματα αυτά της Κοινότητας. Ιδιαίτερα το Energy Planning Programme (Πρόγραμμα Ενεργειακού Σχεδιασμού) έχει χρηματοδοτήσει μία σειρά από μελέτες ενεργειακού προγραμματισμού για πολλές ελληνικές πόλεις όπως, για την Αθήνα, τον Πειραιά, τη Θεσσαλονίκη, το Ηράκλειο και τα Χανιά της Κρήτης, τη Λαμία και την Καβάλα.

Στα πλαίσια του πραγματικά σημαντικού προγράμματος THERMIE έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα μια σειρά χρήσιμων πιλοτικών εφαρμογών ή δράσεων διάχυσης ενεργειακής τεχνολογίας. Ιδιαίτερα χρήσιμα είναι και τα λεγόμενα "συνοδευτικά μέτρα" στα πλαίσια του ίδιου προγράμματος THERMIE, τα οποία στοχεύουν στην ενίσχυση της υποδομής για την καλύτερη διάχυση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τις πρότυπες εφαρμογές.

Το δίκτυο των OPETs που λειτουργεί στα πλαίσια του προγράμματος THERMIE, και το οποίο ήδη καλύπτει ανάγκες μιας σειράς πόλεων της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης, μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη συνεργασιών και στην μεταφορά ενεργειακού know-how προς τις χώρες της Νότιας και Ανατολικής Μεσογείου.

Θα πρέπει εντούτοις, αναφερόμενοι στην ελληνική εμπειρία, να ειπωθεί ότι οι πόλεις μας δυσκολεύονται να αξιοποιήσουν τα αποτελέσματα και το know-how που προκύπτουν από όλες αυτές τις μελέτες, πιλοτικές εφαρμογές και πρότυπα έργα επιδείξης.

Εχω την εντύπωση ότι οι εμπειρίες μας αφορούν ιδιαίτερα τις χώρες της Νοτίου και Ανατολικής Μεσογείου και γι'αυτό θέλω να αναφερθώ σε αυτές.

Νομίζω ότι στο επίπεδο των πόλεων τα κυριότερα προβλήματα οφείλονται

- στην έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού ή τοπικών ομάδων για θέματα ενεργειας.
- στην έλλειψη ενός προγράμματος τοπικού ενεργειακού προγραμματισμού, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν αναλυτικές πληροφορίες για την ζήτηση, τις δυνατότητες εξοικονόμησης ενεργειας και το δυναμικό αξιοποίησης τοπικών πηγών ενέργειας.
- στην έλλειψη ενός κλίματος συνειδητότητας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των ενδιαφερομένων πλευρών.

Συνέπεια των δυσκολιών αυτών είναι το παραγόμενο know-how και τα αποτελέσματα των εφαρμογών να μην αξιοποιούνται επαρκώς, να μην αξιολογούνται σωστά και να διαχέονται ελάχιστα.

Εμείς, από ελληνικής πλευράς, είμαστε της άποψης ότι τα Κοινωνικά Προγράμματα στον τομέα της ενέργειας πρέπει να δώσουν μελλοντικά ακόμη μεγαλύτερη έμφαση στον στόχο της Οικονομικής και Κοινωνικής Συνοχής και να συμβάλουν πιο διαφοροποιημένα και πολύπλευρα στην αντιμετώπιση των αναφερθέντων προβλημάτων του ενεργειακού τομέα σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Όμως ο στόχος της Οικονομικής και Κοινωνικής Συνοχής, κατά την γνώμη μου, δεν μπορεί να σταματά στα εξωτερικά σύνορα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Θα πρέπει δηλαδή να αφορά και τις γειτονικές μας Μεσογειακές χώρες.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει ήδη αναπτύξει πολιτικές συνεργασίας και υποστήριξης των χωρών της Νοτίου και Ανατολικής Μεσογείου. Μία από αυτές, η Μεσογειακή Πολιτική, που ισχύει από το 1990 επιτρέπει τη συνεργασία σε νέους τομείς, όπως αυτόν της ενέργειας.

Στα πλαίσια αυτά, είναι για μας αυτονόητο, ότι αντιμετωπίζουμε θετικά την πρόταση για ένα Σχέδιο Δράσης υπέρ των Μεσογειακών χωρών στον ενεργειακό τομέα, και συμφωνούμε να εγκριθεί από το παρόν Συνέδριο το σχέδιο συμπερασμάτων για την "Διακήρυξη της Αθήνας", όπως εύχομαι ότι θα μνημονώμε για την ονομάζουμε μετά το πέρας του Συνεδρίου μας.

Σας ευχαριστώ